

Schuldig verzuim voortaan bestraft

Paus beslist tot oprichting rechtbank voor bisschoppen die seksueel misbruik toedekken

- ▶ Vervolging bisschoppen op vraag commissie
- ▶ Kerkelijke procesrecht wordt gevolgd
- ▶ Congregatie voor de Geloofsleer treedt op als rechtbank

Erik DE SMET

In de Verenigde Staten weigerde mgr. Finn, de bisschop van Kansas City, lange tijd ontslag te nemen nadat een burgerlijke rechtbank hem veroordeelde wegens schuldig verzuim in een geval van seksueel misbruik door een geestelijke, tot grote ergernis van Marie Collins, lid van de Vaticaanse commissie ter bescherming van minderjarigen. Op vraag van die commissie richt paus Franciscus nu een bijzondere kerkelijke rechtbank op die bisschoppen moet berechten die worden verdacht van schuldig verzuim inzake seksueel misbruik van minderjarigen door geestelijken.

Ruud Huysmans, rustend hoogleraar kerkelijk strafrecht en strafprocesrecht aan de KU Leuven: „Volgens de Romeinse regels moet een diocesane bisschop de nodige voorzorgsmaatregelen nemen om te voorkomen dat een geestelijke het misbruik blijft begaan. Daarbij mag de bisschop de betrokkene niet zonder meer benoemen op een andere plaats. Dat gebeurde in het verleden helaas te vaak, waarbij slachtoffers zich ontzettend in de kou gelaten voelden.”

Volgens dezelfde regels moet elk seksueel misbruik ook meteen aan Rome worden gemeld, meer bepaald aan de Congre-

gatie voor de Geloofsleer. Die is vanouds bevoegd ernstige misdrijven tegen het geloof of tegen de zeden te onderzoeken. „Daarnaast is de congregatie ook een rechtbank voor dergelijke zaken”, legt de kerkjurist uit. „Onder ‘zedes’ valt ook seksueel misbruik van een minderjarige door priesters en religieuzen. Volgens het kerkelijke recht heeft de paus als enige de bevoegdheid om in criminele zaken over bisschoppen te oordelen, maar hij kan de congregatie het mandaat geven dat in zijn naam te doen.”

Een bisschop heeft dus twee plichten: voorzorgsmaatregelen nemen en plegers melden aan Rome. De eerste plicht weegt het zwaarst, want zo kan voorkomen worden dat het seksueel misbruik blijft duren. Als de bisschop beide plichten niet vervult, begaat hij volgens de inmiddels gegroeide interpretatie

„Alleen de paus is bevoegd te oordelen over bisschoppen”

van het kerkelijke wetboek uit 1983 een kerkelijk misdrijf. Dat een bisschop met opzet nalaat preventief te handelen tegen de betrokken geestelijke of het misbruik niet meldt aan Rome, is een ernstig strafbaar feit van machts- of ambtsmisbruik.

Voortaan geeft de paus de Congregatie voor de Geloofsleer het mandaat te oordelen over nalatige bisschoppen. In de schoot van de congregatie wordt een nieuwe gerechtelijke afdeling opgericht met een eigen secretaris en eigen personeel. Bovendien wordt er geld voor uitgetrokken.

„Het gaat echter om meer”, stelt Ruud Huysmans. „Bisschoppen kunnen immers nog andere kerkelijk strafbare feiten begaan, zoals zelf minderjarigen seksueel misbruiken, het biechtgeheim schenden of iemands goede naam aantasten. Klachten daarover komen voor de Congregatie voor de Bisschoppen. Dat geldt echter niet voor ‘zeer ernstige strafbare feiten’. Die blijven voorbehouden aan de Congregatie voor de Geloofsleer.”

Hoe gaat de rechtbank in de schoot van de Congregatie voor de Geloofsleer te werk? Ruud Huysmans: „Bij het oordelen van bisschoppen volgt ze de regels van het uitgebreide strafproces zoals voorgeschreven in het kerkelijke wetboek. Natuurlijk heeft de beschuldigde steeds het recht op verdediging.”

De Congregatie voor de Bisschoppen krijgt nu weliswaar het mandaat om klachten over strafbare feiten, anders dan schuldig verzuim, gepleegd door bisschoppen te onderzoeken. Anders dan de Congregatie voor de Geloofsleer beschikt ze niet over een interne rechtbank. Het zou dus kunnen dat de Congregatie voor de Bisschoppen klachten over bisschoppen zal doorgeven aan de Romeinse Rota, een reguliere rechtbank in de Romeinse Curie.

Mogelijke kerkrechtelijke straffen voor schuldig verzuim zijn dat de bisschop zijn bisdom niet meer mag besturen, dat hij wordt overgeplaatst naar een ander ambt of – en dat is de zwaarste straf – dat hem zijn ambt wordt ontnomen en hij dus met pensioen wordt gestuurd.

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be

STANDPUNT

Luk VANMAERCKE

Zonder spontane inzet lukt het niet

„ Het was een doorsnee donderdag. De werkdag zat erop, de tram was goed gevuld met mensen die huiswaarts keerden. Bij elke halte stapten reizigers op en af. Niets ongewoons dus. Een avond van dertien in een dozijn. Tot die ene man wilde opstappen.

Hoewel, ‘opstappen’ is niet het juiste woord. Hij zat in een zware, elektrische rolstoel en probeerde tevergeefs de tram in te rijden. Helaas: tussen het perron en het rijtuig gaapte een opening van een tiental centimeter. Een peulschil voor wie over beide benen beschikt, maar een niet te overbruggen kloof voor deze man. Wat nu?

Mijn eerste – instinctieve – reflex was: hopelijk leidt dit niet tot oponthoud, want dan mis ik mijn trein. Een seconde later had ik al spijt van deze egoïstische gedachte. Alsof mijn ongemak belangrijker was dan de dagelijkse worsteling van deze rolstoelgebruiker.

Dus volgde een tweede gedachte: waarom zorgt de overheid niet voor aangepaste tramstellen? Eigenlijk was die bedenking nog steeds egoïstisch: iemand anders – de overheid – moet dit oplossen. Natuurlijk willen we een rolstoelvriendelijke samenleving en daar moeten stadsbesturen, regeringen en overheidsdiensten blijvend werk van maken. Minder mobiele medemensen stuiten dagelijks op hindernissen. Terwijl ik dat bedacht, probeerde een medereiziger echter een vloerluik te openen, als brug tussen tram en perron. Dat lukte niet meteen en een tweede reiziger schoot hem te hulp. Voor mij het signaal dat ik lang genoeg had nagedacht. Tijd voor actie. Met z’n drieën klaptten we het luik open en hielpen we de man naar binnen. Al bij al duurde dat een minuut of zo. De tram kon zijn weg vervolgen, iedereen tevreden.

Mijn gedachtegang verfijnde zich nu verder. Deze tram was dus wel voorzien van een opstapsysteem voor rolstoelgebruikers, maar om het te doen werken, was de hulp van medereizigers nodig. Niet ideaal. Of bij nader inzien toch niet zo gek? We mogen van de overheid een goed beleid verwachten, maar dat ontslaat ons niet van onze verantwoordelijkheid als medemens. Waarom zou spontane behulpzaamheid geen deel mogen uitmaken van ‘het systeem’?

Dat is een interessant debat, dat veel verder reikt dan dit ene incident. Hoe meer we solidariteit en zorg door de overheid laten organiseren, hoe zekerder we zijn dat niemand uit de boot valt. Tegelijk herleiden we de menselijke solidariteit echter tot een anoniem systeem, waarbij we zelf niet langer betrokken zijn. Het andere uiterste houdt ook gevaren in: een overheid met een zwak sociaal beleid rekent te veel op de spontane liefdadigheid van haar burgers.

We doen er goed aan om ergens een gulden middenweg te vinden: een zorgzame overheid, gecombineerd met vrijwillige en belangeloze inzet van mensen voor elkaar. Een samenleving waarin gedegen kinderopvang, bejaardentehuizen of zorginstellingen hand in hand gaan met toegewijde families, vrienden en mantelzorgers. Zodat zorgbehoevende mensen zeker zijn van een puik georganiseerde ondersteuning, maar niet door hun medemensen worden opgesloten in louter professionele instellingen.

Laten we de zomervakantie benutten door eens goed om ons heen te kijken. Ongetwijfeld zien we mensen die best extra zorg, aandacht of liefde kunnen gebruiken. Zelfs de best georganiseerde staat mag en zal de spontane solidariteit tussen mensen niet overbodig maken.

En hoe is het finaal op die tram afgelopen? De man met de rolstoel bereikte zijn bestemming en zelf haalde ik mijn trein. Met een beetje goede wil vallen de dingen wel vaker in de juiste plooi.„

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be

Marie Collins, lid van de Vaticaanse commissie ter bescherming van minderjarigen. © Belga Image